

HET NUT VAN GEGEVENSVERZAMELING BIJ HET VOEREN VAN MESTVARKENS

ir. C.M.C. van der Peet-Schwing, Onderzoeker Voeding

Het onderdeel voeding van het Informatiemodel Varkenshouderij is in september dit jaar gereedgekomen. Het uitgangspunt bij het opstellen van het Informatiemodel is: welke beslissingen worden er genomen op een varkenshouderijbedrijf en welke gegevens moeten hiervoor worden verzameld. In dit artikel wordt beschreven wat het nut van gegevensverzameling kan zijn bij het voeren van mestvarkens.

Informatiemodel Varkenshouderij

In 1984 is besloten het Informatiemodel Varkenshouderij op te stellen. Het doel van het Informatiemodel is om alle gegevens die op het varkenshouderijbedrijf een rol spelen, te beschrijven. Het Informatiemodel Varkenshouderij wordt in gedeelten - zogenaamde clusters - uitgewerkt onder leiding van het Proefstation voor de Varkenshouderij en de takorganisatie SIVA. Zij worden hierin bijgestaan door onderzoek, voorlichting, veevoederindustrie, k.i., fokkerij-instellingen etcetera. De derde cluster van het Informatiemodel Varkenshouderij, de cluster voeding, is in september van dit jaar gereed gekomen.

Op het varkenshouderijbedrijf draait veel om het nemen van beslissingen. Bij het opstellen van het Informatiemodel Varkenshouderij is het uitgangspunt dan ook: welke beslissingen worden er genomen en welke gegevens kunnen van nut zijn bij het nemen van deze beslissingen. Bovendien wordt aangegeven welke informatie uit de gegevens kan worden afgeleid of berekend (bijvoorbeeld verstrekt voer per kg groei). Dit afleiden of berekenen gebeurt met hiervoor ontwikkelde rekenregels.

Er zijn verschillende niveaus waarvoor informatie nodig is. Er is informatie nodig om een plan op te stellen. Daarnaast is er informatie nodig om te beslissen wat er dagelijks gedaan moet worden. Tenslotte is er informatie nodig om te beslissen of dingen gaan zoals ze gaan: controle van de beslissingen. Deze 3 niveaus van beslissingen worden in het vervolg van het artikel uitgewerkt waarbij beperkt gevoerde mestvarkens als voorbeeld worden genomen.

Planning

Bij het voeren van varkens spelen vele aspecten een rol. In de planningsfase zal devarkenshouder

dan ook een groot aantal beslissingen dienen te nemen. Deze beslissingen zijn specifiek voor zijn bedrijf en geven aan hoe zijn varkens gevoerd zullen worden. Zo zal vooraf onder andere moeten worden beslist welk voerschema en waterschema worden gehanteerd, welke voersoorten worden gebruikt en hoe voeroverschakelingen plaatsvinden. De keuze van het te hanteren voerschema is afhankelijk van een aantal factoren. De varkenshouder zal bij de keuze rekening moeten houden met onder andere de genetische aanleg van de varkens, de huisvestingsomstandigheden en zijn eigen specifieke wensen. Is het streven gericht op een maximale groei of op een optimale combinatie van groei en slachtkwaliteit. Uiteindelijk zal de varkenshouder een voor zijn varkens optimaal voerschema kiezen. De te gebruiken voersoorten moeten ookvooraf worden gekozen. Hierbij heeft de varkenshouder de keuze uit droogvoer of brij, uit korrels of natte brijproducten, uit geconcentreerde of minder geconcentreerde voeders en uit twee- of driefasenvoeding. Daarnaast moet van te voren worden bepaald hoe voeroverschakelingen plaatsvinden. Wordt dit abrupt gedaan of wordt geleidelijk overgeschakeld.

Al deze planningsbeslissingen vragen inzicht van de varkenshouder in zijn eigen bedrijf. Om dit inzicht te verhogen, is een goede registratie van de planningsbeslissingen noodzakelijk.

Dagelijkse werkzaamheden

De varkenshouder die de planning weloverwogen heeft opgesteld, zal daar in de dagelijkse uitvoer al profijt van ondervinden. Toch zullen er nogal eens ontwikkelingen zijn die vragen om een tijdelijke aanpassing van de planning; beslissingen die op dat moment moeten worden genomen.

Op basis van het geplande voerschema en een aantal diergegevens (bijvoorbeeld oplegdatum)

wordt de geplande **voergift** per voerbeurt voor een bepaalde groep dieren berekend. In de meeste gevallen zal gelden dat de geplande **voergift** gelijk is aan de te verstrekken voergift. In bepaalde situaties zal de geplande **voergift** echter moeten worden aangepast. Dit betreffen aanpassingen op korte termijn: tussen twee voerbeurten in.

Bij het constateren van gezondheidsproblemen kan de varkenshouder besluiten om de geplande **voergift** tijdelijk te verlagen. Zo kan hij ook besluiten om de geplande **voergift** te verhogen als blijkt dat het te koud is in de stal. Ook is het mogelijk dat het bij de planning opgestelde voerschema te hoog is en dat de dieren voerresten hebben.

In dat geval is een aanpassing van de planning eveneens gewenst. Het is dus belangrijk dat de varkenshouder een goed inzicht heeft in zijn **planningsbeslissingen**, de gezondheid van zijn dieren en klimaatgegevens.

Wanneer de korte termijn aanpassingen goed worden geregistreerd (dus welke maatregel wordt genomen en waarom), kan de varkenshouder hiervan veel profijt hebben bij zijn uiteindelijke controlebeslissingen.

Controle beslissingen

De controlebeslissingen zijn te beschouwen als een evaluatie van de gekozen planning en de dagelijkse uitvoer. Wanneer tijdens de planning en de dagelijkse uitvoer gegevens worden verzameld, kunnen achteraf belangrijke kengetallen worden berekend. Bij een registratie van de verstrekte voergiften per dag en de verstrekte **voer**soorten kunnen de hoeveelheid verstrekt voer en de hoeveelheid verstrekte EW per dag worden berekend.

Wanneer de opleg- en aflevergewichten van dieren eveneens worden geregistreerd, kunnen de gemiddelde groei per dier per dag, de verstrekte hoeveelheid voer per kg groei (voederconversie) en de verstrekte hoeveelheid EW per kg groei (EW-conversie) worden berekend. Er komt dus informatie beschikbaar. Op basis van deze informatie kan worden geconcludeerd dat alles naar wens verloopt en aanpassingen niet nodig zijn. Het is echter ook mogelijk dat de varkenshouder op basis van de beschikbare informatie besluit om zijn planning **en/of** de uitvoering van zijn dagelijkse werkzaamheden aan te passen.

Als bijvoorbeeld de verwachte groei van de varkens niet wordt gerealiseerd, is het mogelijk dat een verkeerd voerschema is gekozen of dat het voer te weinig geconcentreerd is. Dit vraagt om aanpassing van de planning.

Ook is het mogelijk dat er veel voer wordt vermorst of dat het voersysteem onnauwkeurig doseert: deze zaken vragen om aanpassingen in de dagelijkse uitvoer.

De varkenshouder kan echter ook als alles volgens de gekozen planning verloopt, besluiten om zijn planning aan te passen. Een tegenvallend vleespercentage kan hem bijvoorbeeld doen besluiten geen maximale groei van de varkens na te streven. Dit kan ertoe leiden dat hij een ander voerschema kiest.

Een goede registratie maakt het analyseren van de bedrijfsvoering beter mogelijk. Bovendien is er meer informatie beschikbaar die van nut kan zijn bij de te nemen beslissingen.

Bedrijfsvergelijking

Uit oogpunt van bedrijfsvergelijking is het van belang dat er uniforme afspraken worden gemaakt over definities en berekening van kengetallen.

Er dient overeenstemming te bestaan over de **berekeningswijze** en de benaming van kengetallen. Daarnaast is het belangrijk dat de uitgangspunten op basis waarvan een kengetal wordt berekend, bekend zijn.

Een belangrijk kengetal in de varkenshouderij is de voederconversie. Het kengetal **voederconversie** op zich is echter niet zomaar te vergelijken tussen bedrijven. Het is belangrijk te weten wat de energiewaarde van het verstrekte voer is geweest. Een voederconversie van **2,8** bij gebruik van een voer met **EW = 1,03** betekent een **EW-conversie van 2,88**. Een voederconversie van **2,8** bij gebruik van een voer met **EW = 1,15** betekent een **EW-conversie van 3,22**, wat dus veel ongunstiger is dan een **EW-conversie van 2,88**. Dit voorbeeld geeft aan dat met vergelijking op basis van het kengetal voederconversie opgepast moet worden. Een juiste vergelijking is alleen mogelijk als de energiewaarde van het voer hetzelfde is. Het kengetal **EW-conversie** is een betere maatstaf om bedrijven met elkaar te vergelijken.

Uit voorgaande wordt duidelijk dat het belangrijk is om aan te geven hoe kengetallen worden berekend en dat hierover goede eenduidige afspraken moeten worden gemaakt.

De cluster Voeding van het Informatiemodel **Varkenshouderij** is te verkrijgen door storting van **f 50,-** op bankrekeningnummer 39.70.36.450 ten name van SIVA, Wageningen, onder vermelding van: 3e cluster. Tel. SIVA: 08370-22633.